

”S inför vård efter plånbok i Stockholm”

Foto: Fredrik Sandberg/TT

S-politiken i Region Stockholm tvingar dem som drabbas av ätstörningar att betala själva om de vill ha behandlingen som får flest att bli friska. Det skriver företrädare för Mandometerklinikerna.

Publicerad 2024-06-23

DEBATT | ÄTSTÖRNINGAR

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Det vilar ett slags ödets ironi över att en socialdemokratiskt styrd koalition nu tudelar den svenska välfärden – med en bättre hälso- och sjukvård för dem som har råd att betala själva, och en sämre för resten. De flesta svenskar har nog ändå trots att en hundraårig socialdemokratisk tradition om att aldrig acceptera ”vård efter plånbok” varit allvarligt menad.

Mitt i huvudstadsregionen, där mer än en fjärdedel av alla svenskar bor, tvingar S-politiken fram den omvända samhällsordningen; de som drabbas av ätstörningar får betala själva om de väljer mandometerbehandlingen, behandlingen som får flest att bli friska.

[Ätstörningar](#), anorexi, bulimi eller hetsättning kan drabba vem som helst, oavsett kön, ålder, vikt, begåvning eller socioekonomisk status, de flesta är barn, oftast flickor. Dödligheten är förskräckande hög, 5–17 procent, varav 20 procent genom självmord.

Men den offentliga psykiatriska vården i Region Stockholm hjälper alldeles för få. Enligt regionens egna uppgifter i kvalitetsregistret blir bara 23 procent diagnosfria, men inte symptomfria. Det finns heller ingen uppföljning, man vet inte hur många patienter som återfaller.

Samtidigt blir 75 procent av patienterna, oavsett ätstörningsdiagnos, symptomfria i mandometerbehandlingen efter i genomsnitt 12 månader, den enda i världen som har ett fem år långt uppföljningsprogram. Bara 10 procent av patienterna återfaller och ingen har dött.

Också de allra sjukaste kan därmed leva normala liv, förverkliga sina drömmar, skaffa barn, utbildning och göra karriär. Patienter från hela landet har länge remitterats till någon av Mandos kliniker. Den möjligheten har också lockat patienter från andra länder.

Sedan 1993 har mandometerbehandlingen växt till Sveriges största ätstörningsverksamhet och har fram till nu varit tillgänglig för alla. Behandlingen har utvecklats tillsammans med [Region Stockholm](#) och bygger på 30 års forskning vid Karolinska Institutet, KI. Allt överskott har gått till forskning och utveckling, någon vinst har aldrig tagits ut.

Men den rödgröna majoriteten i Region Stockholm säger sig inte ta hänsyn till behandlingsresultat. Vården ska drivas offentligt, patienter med ätstörningar ska behandlas tillsammans med dem som exempelvis skadar sig själva eller är alkohol- och drogeroende. Med hjälp av företrädare för den konventionella psykiatrin ifrågasätts forskningsresultaten vid KI. Trots det stoppade den rödgröna majoriteten med ett politiskt beslut den planerade oberoende vetenskapligt kontrollerade jämförelsen (RCT-STUDIE) mellan mandometerbehandling och konventionell behandling som var beslutad innan maktskiftet 2022.

Parallellt har de rödgröna tvingat fram en rättsprocess mot den kliniska verksamheten, som plötsligt påstås ha felfakturerat för behandlingens medicinsktekniska hjälpmedel, som utvecklats med ekonomiskt stöd från regionen och ersatts i alla avtal under 27 års tid. Med hjälp av rättsprocessen vill majoriteten strypa finansieringen av mandometerbehandlingen långt innan ingångna avtal avslutats och domstolen klarat ut sakfrågan.

I dagarna har den politiskt befordrade chefen för ”Enheten Psykiatri”, tidigare själv socialdemokratisk sjukvårdspolitiker, meddelat i ett brev att två tredjedelar av finansieringen för vårdpersonal och kliniksalar ska tas bort redan nu i sommar. Detta trots att regionen inför domstolen medgivit att en sådan förtida strypt finansiering kan äventyra patienternas pågående behandlingar. Patienterna lämnas vind för våg om resurserna dras bort. Alla berörda har påtalat att patientsäkerheten är i fara, men för döva öron.

Genom att suddas ut gränserna mellan politik och juridik, mellan opolitisk förvaltning och politiska utnämningar, har det skapats en rundgång i arbetet med den riskanalys som regionen är skyldig att prestera när de stänger specialistsjukvård. Mandos läkare och kliniska personal liksom anhörigföreningar har påtalat risken för ökad dödlighet, ytterst självmord, om mandometerbehandlingen avbryts och patienterna tvingas tillbaka till den psykiatriska vård som tidigare misslyckats. Men ”Enheten Psykiatri” skriver att ”konsekvenser av det politiska beslutet” inte ska tas med i riskanalysen. När de anhöriga då frågar politikerna blir svaret att ”patientsäkerhetsbedömningar inte görs av politiker, utan av tjänstemän”. Ingen vill ta ansvar för att risken för ökad dödlighet inte tas hänsyn till i beslutet.

Riskerna ökar också på sikt när den alternativa behandlingsmetod som utvecklats under decennielång fri forskning hastigt raderas av ideologiska skäl. Bara de som kan betala själva kan vara kvar i den bättre behandlingen. Den socialdemokratiska retoriken att ”aldrig acceptera vård efter plånbok” och att ”politiken ska ha armlängds avstånd till forskningen” saknar därmed i praktiken betydelse.

Engagerade individer och anhöriga – som vägrar att acceptera att politiker utplånar den behandling som räddat livet på deras egna barn – startar därför nu Insamlingsstiftelsen Mando. Syftet är att med hjälp av frivilliga gåvor från civilsamhället, företag, stiftelser och allmänhet, hjälpa fler genom att finansiera behandling till självkostnad vid klinikerna.

Utan dessa privata gåvor utvecklas den S-ledda sjukvårdspolitiken till Sveriges hittills tydligaste orättvisa i modern tid mellan mycket svårt sjuka barn som själva har råd att betala, och alla andra. Eftersom Mandos framgångsrika alternativa behandlingsmetod inte finns i den offentliga psykiatrin blir detta den ofrånkomliga effekten inom kort. Med brett engagemang hoppas Insamlingsstiftelsen Mando minska följdverkningarna av denna tudelande välfärdspolitik.

Stefan Stern

före detta biträdande partisekreterare och statssekreterare (S), ordförande för Mandometerklinikerna

Per Södersten

professor emeritus i neuroendokrinologisk beteendeforskning, KI, grundare Mandometerklinikerna

Cecilia Bergh

medicine doktor, grundare Mandometerklinikerna

Vill du debattera? [Klicka här för mer info.](#)
